'ఆంధ్రుణ్ణయిన నాతడాఖా'

చిన్నకథ

'కాని, అరవ అసెంబ్లీలో— ఆంధ్రస్పీకరుగారి ఇంగ్లాండు ప్రయాణం ఆగిపోయిందని పత్రికలలో చూచినమీదట, నా వెనుకటి కథ జ్ఞాపకంవచ్చి, ఇప్పుడు వ్రాసినా'

రచయిత

దేవరపల్లి వెంకటకృష్ణారెడ్డి

౧

నేను బి, ఎల్ విద్యార్థిని. అయితే, హాస్టలు విద్యార్థులు, తాము చదువుకోక చెడిపోవడమే కాకుండా, నాబోటివాళ్లను చదువనివ్వరు వీరి బాతాఖానీ అయిపోయేంతవరకు, పెందలాడి నిద్రపోదామంటేనా? కబుర్ల రేడియోలు ముక్కువద్ద స్మెల్లింగుసాల్టు పెట్టో, మరేమైన కోతిచేష్టలు చేసో— లేపి, వారి కబుర్ల రేడియో దగ్గరకు చేర్చుకోంది నిద్రపోరు ఇట్లే నిత్యం, వీరు విద్యాగ్నికుండంలో ఆస్తిపాస్తులు హోమంచేసేవారు

నేను హాస్టలుగోష్ఠిలో మునగానాం తేలానాంగా వున్నా, పాట్లాత్రముకొరకు, వీళ్లు నిద్రపోయిన పిమ్మట, చదువుకొనేవాణ్ణి అయితే, పీడర్లపాలిటి మృత్యుదేవత— చట్టం—వచ్చింది దీంట్లో బి ఎల్, పరీక్ష ప్యాసుఅయిన పిమ్మట ప్రతి విద్యార్థి అనుభవజ్ఞుడగు 'వాగుడుకోరు' వద్ద ఒక సంవత్సరం వెట్టిచాకిరి (అప్రెంటిస్) చెయ్యాలని, లేకపోతే 'అడ్వకేటు' అనే సన్నదు చిక్కదని—అన్నీ కలిసి ఏడువందలరూపాయలకు పైగా, హైకోర్టువారికి కట్నం సమర్పిస్తేగాని, 'వాగుడుకోరుపని' (ప్లీడరీ—) చేయడానికి సన్నదు చిక్కదని పత్రికల్లో చదివి, నిలువునా నీరైపోయినా

ఇంతలో, నల్లగొన్లు తగిలించుకొని, కాఫీహోటళ్ళపాలిటి యముళ్లు—తిని, తిరగడం కళ్లారా చూచా మరిన్ని వీళ్ళచేతికి ఒక్క కేసు కూడా రాదని, బల్లకట్టి, దర్జాగా కొంతకాలం యముళ్ళలాగ తిరగాలని, మా రేడియోన్యూస్

పోన్లే, వీళ్లు తిని తిరిగేకాలంలో నన్నా, మాతృభాషాసేవ చేస్తారేమో? అనుకొందామంటే— దీనికి ఫీజెవరిస్తారు? కాబట్టే, పెళ్ళప్పుడు, ఒకేసారి, పెద్దఫీజిచ్చిన భామా సేవ చేస్తుంటారు కర్మంచాలక ఒక కేసు చేతికిచిక్కినా! ఆ— అంటే ఫీజు, ఊ— అంటే ఫీజు ఇట్లు ఫీజులు గుంజడమే కాకుండా, నోరు వాయిలేని దేశస్థుల కేసును చెడగొట్టో— లేక, అపీలుకోర్టుకు లాగాలనో ఆలోచిస్తూ వుంటారు

ఈ దేశభక్తితో, ఏదైనా ఒక ఉద్యోగం సంపాదించి, దేశసేవ చేయడం మంచిదని నిశ్చయించుకొన్నా అయితే, ఈరోజుల్లో, తలపగలకొట్టుకొన్నా, ఉద్యోగం దొరక్కపోవడం తెలిసేకదా! నేను బి ఎల్, పరీక్షకు చదవను వచ్చింది. మళ్ళా నాకీఉద్యోగం పిచ్చి ఎందుకా? అనిపించింది

అయితే, ఉద్యోగస్థానాల్ని ఆక్రమించుకొన్న తెగలలో, మళయాలీలు బీదవారికి పెట్టుబడి పెట్టి, సిఫార్సులిచ్చయినా, ఉద్యోగాలు యిప్పిస్తారని, వాళ్లు బాకీతీర్చగల స్థితిలోవున్నప్పుడు, పెట్టుబడి రాబట్టుకొంటారన్న కీర్తి గడించారు. కాని, ఈసమపాయం వారి దేశస్థులకేనా? లేక నాబోటి ఆంధ్రుడికీనా? అనే సందేహంకలిగింది

అయితే, కేరళస్త్రీలు కుసుమకోమలులు వారిహృదయం మధురాతిమధురంగా వుంటుంది. దీనికి నిదర్శనంగా మళయాలీస్త్రీలు ఆంధ్రులను వలచిన ఆచూకీలు తీసి, మాహాస్టలు రేడియోలు బ్రాడ్కాస్టుచేసినప్పుడు విన్నా. దీన్ని బట్టి

'ప్రేమకు కులం తెగులులే'దని సిద్ధాంతం కావించుకొన్నా.

మరిన్ని మళయాళీఉద్యోగస్తులు-నేను పెళ్లిచేసుకొన్న, కేరళ స్త్రీని పోషించడానికైనా, ఉద్యోగం నాకిప్పిస్తారని నమ్మకం కుదిరింది. ఇంతకు నేను కళాబ్రహ్మచారిని (బి ఏ. ని), విశేషించి నారూపురేఖలను సర్వీసుకమీషన్ మెచ్చుకొన్నప్పుడు— ప్రేమార్ద్ర హృదయంగల కేరళకాంత నన్ను తప్పక వరిస్తుందని ఆశకలిగింది. కాబట్టి పెళ్లిచేసికొని, ఉద్యోగం సంపాదించవచ్చునని ఉభయతారకంగా ఆలోచించా అయితే, దీనికి అమ్మ ఒప్పుకొంటుందా? అనే భయం పట్టుకొంది. కాని, ఇంట్లో చాలినంత ధనం లేనప్పుడు, ప్లీడరీ పనికి చదివి ప్రయోజనంలేనప్పుడు ఊరక ఉద్యోగం దొరకనప్పుడు ఆమె ఒప్పుకోక, చేసేదేముందని సమాధానాన్ని బిఱ్ఱబిగించా ఇంకేముంది, తల్లితో చెప్పకుండానే, నేను బి ఎల్. పరీక్షకు తిలోదకాలివ్వా లనుకొన్నా కాని, ఆంధ్రోద్రేకాన్ని చంపుకొని, కాలేజి చదువుకు ఒకవారం సెలవు చీటి పంపుకొన్నా.

౨

కెనమరా లైబ్రెరీలో, కేరళదేశస్తుల సుస్వభావాదులను పొగిడే-గ్రంథా లేమైనా చిక్కుతవేమో? అనిన్ని, మ్యూజియం దగ్గర కేరళకన్యలను చూడవచ్చునని ఆలోచించి, దారిబట్టి మెటర్నిటీ ఆసుపత్రిదగ్గరకు వచ్చేటప్పటికి, నేను చూడదలచుకొన్న దేశస్తురాలు రిక్షావాడితో మాట్లాడుతున్నది

ఆమెచేతిలోవున్న ప్రేమస్త్రాన పరీక్షానాళం (స్టెతస్కోపు) చూచి, లేడీడాక్టరని నిశ్చయించుకొన్నా అయినప్పటికి ఆమె స్థితిగతులు రిక్షావాడికి తెలుసునేమో? అని, వాణ్ణి అడిగి కనుక్కోతలచా. ఇంతలో రిక్షావాడు ఆమెను సాగనంపి, తన బండిదగ్గరకు రాగానే, 'రిక్షా' అని పిలచా, 'రిక్షా, ఓఋం సార్' 'సార్, రిక్షా' అంటూ, బండ్లతో నలుగురైదుగురు వచ్చారుకాని, నేను మాట్లాడ తలచిన వాడి రిక్షా ఎక్కి 'మ్యూజియంకు పో' అన్నాను. రిక్షా పరుగెత్తుచున్నది.

'ఏ, రిక్షా, ఇచ్చట పెండ్లికాని, లేడీడాక్టర్లెంతమంది వున్నారు?'

'సార్, ఇప్పుడు నాతో మాట్లాడుతున్నామెను మీరు చూచారూ?'

'ఆ,'

'సార్, ఆమెకు ఇంకా పెండ్లి కాలేదు. ఇటువంటివాళ్లు ఇంకా చాలమందిఉన్నారు మీకు పెళ్లైందా?' అన్నాడు నేను విననట్లు ఊరుకొన్నా

'మీకు మంచి అందగత్తెను మాట్లాడిపెడతా—సార్, నాదెబ్బ చూడండి ఇందాక మీరుచూచిన లేడీడాక్టరు స్నేహితురాలు నర్సు ఉన్నది ఆమెతో మాట్లాడమంటారా?'

'సరే,'

ఇంతలో, వాడు రిక్షాను మెటర్నిటిఆసుపత్రిదారికి మళ్ళించి, అచ్చటికి చేర్చినాడు

'మీరిక్కడే, కూర్చొనుండండి, సార్, నే నిప్పుడేవస్తా' నంటూ, ఆసుపత్రి గేటుదగ్గరికిపోయి, జవానుతోమాట్లాడి, లోపలికివెళ్లాడు

ఇంతలో నేను—కళ్ళద్దాల నీళ్ళలో తేలాడే కలువరేకులు, చిరునవ్వు తరంగాలు గల లేడీ డాక్టరు ఫోటోను నామనస్సులో చిత్రిస్తున్నా. అట్టే, రిక్షావాడు నన్ను సమీపించి—

'నర్సు ఇక్కడ లేదు సార్' అన్నాడు. అంతట నాభావసమాధిని విడిచి—'ఎక్కడికి పోయింది?'

'ఆమె మెగ్యూరులో ఒకరోగి వద్ద వున్న'దని డాక్టరమ్మగారు చెప్పారు

'అయితే, మ్యూజియంకు పో.'

'మీరు సాయంత్రానికి, ఇక్కడికి వస్తే అన్నిసంగతులు కనుక్కొనివుంటా సార్'

'చూస్తాంలే.' అంటూ రిక్షా దిగి, వాడికి ఒకపావలా ఇవ్వబోతే—

'ఎక్కండి సార్, తమర్ని మ్యూజియంలో విడిచిపెడతాను.' అన్నాడు. నేను మరల రిక్షాయెక్కినాను మ్యూజియంలో బండిదిగి, పావలా

యిచ్చినాను. వాడు సంతోషంతో దణ్ణంపెట్టి—

'నాది నూటపదకొండో నెంబరు రిక్షా సార్' అంటూ, బండిని యీడ్చుకొని వెళ్ళిపోయినాడు

నేను కెనమరా లైబ్రరీకి పోయే దారిలో మ్యూజియందగ్గర–వస్తూ, పోతూవున్న విలాసవతులను పరిశీలిస్తూ నిలబడ్డాను. ఆరోజు మళయాళీ స్త్రీలెవ్వరు కానిపించలేదు. ఇంతలోకి అయిదుగంట లయినది

నేను అదరా–బదరా, ఆస్పత్రిదగ్గరకు నడిచివచ్చినా కాని, రిక్షావాడి జాడ లేదు.

3

రిక్షావాడు దారిలో కనబడతాడేమోనని తలంచి, చక్కా నడిచి, యెగ్మూరుస్టేషనుకు చేరుకొన్నా. కాని, అక్కడకూడా వాడిజాడ లేదు. అక్కడ నేను మళ్ళీ బస్సెక్కి, ఓవర్ బ్రిడ్జిదగ్గర దిగి, ఆసుపత్రి రోడ్డున– పోతూవుండగా—శ్రీ మునగాల రాజావారి బంగళా సమీపానికి వచ్చేటప్పటికి రిక్షావాడు నవ్వుతూ, నావద్దకు పరిగెత్తుకొనివచ్చి—

'పోదాం పదండి సార్'

'ఎక్కడికి?'

'యెగ్మూరు ఆరోగికి నెమ్మదిగావుందట అయినా, వాళ్లు నర్సును ఇంకా నాల్గురోజులు వుంచుకొంటారంట మీరు కావలెనంటె, ఆమెచేత వాళ్ళకు, ఏదో ఒకటి చెప్పించి, మీతోటి పంపుతా' అన్నాడు.

నేను అనుమానిస్తూ—'ఒకవేళ, వాళ్లు నర్సును నాతో మాట్లాడనివ్వను, రానియ్యకపోతే?

'నర్సు వచ్చేటట్లుచేసేపూచి నాది లేకపోతే, మీజోడుతో కొట్టండి'

'సరే, పోదాం, పా' అని రిక్షా యెక్కపోయినాను

'తొమ్మిదిగంటలమీదట గాని, ఆమె రావటానికి వీలులేదంట, అప్పటికి మీరు వస్తారా?'

'నేను యెగ్మూరు స్టేషనుదగ్గరకువస్తాను. నీవక్కడ నన్ను కలుసుకో.' అని మెల్లగా కదిలాను

రిక్షావాడు నాతోటివస్తూ—'సార్, ఇప్పుడేదైనా పైకం నాచేతికియ్యవలె' అన్నాడు.

నేను ఆలోచిస్తూవున్నా—

'అయితే, నే నేమిచేసేదిసార్, నేను తమర్ని నమ్మినప్పుడు, మీరు నన్ను నమ్మకపోతే, ఎట్లా చెప్పండి?'

'సాయంత్రం ఆసుపత్రిదగ్గరకు రమ్మనమని వచ్చావా?'

'సార్, మీపనిమీద పోయినప్పుడు ఆపని చక్క పెట్టుకొని రావాలెగదా! మీరే చెప్పండి? ఇంతే కాకుండా—మీరు నన్ను గుర్తించకపోయినా—మిమ్మల్ని నేను పిలిచానా? లేదా? చెప్పండి. ఏమంటారో కాని, ఆసుపత్రికాడ, ఒక పావలా ఖాలియివ్వపోయిన మిమ్మల్ని, రిక్షాలో మ్యూజియందగ్గరకు తీసుకపోతే, అక్కడకూడా మీరు పావలా యిచ్చారు ఇది నాకష్టానికి సరిపోతుందా, చెప్పండి? ఇంత కష్టంచేసినా, మీరు నన్ను నమ్మకపోతే, ఆబంగళావద్దకు పోదాము రండి'

'సరే' అని నేను రిక్షా యెక్కాను. వాడు రిక్షా లాక్కొని ఒక బంగళావద్దకు వచ్చి, ఒకప్రక్కన ప్రహరీగోడవెంబడి దింపినాడు

రిక్షావాడు, యెదుటనున్న ప్రహరీగోడదగ్గరకుపోయాడు, యివతలనిలబడి—'తోటకార్, తోటకార్' అని పిలిచినాడు. జవాబు లేదు. మరల పిలిచినాడు 'ఆ' అంటూ ఒక ఆడమనిషివచ్చింది.

'తోటకార్, ఏడి?'

'మందులషాపుకు పోయినాడు.'

'అయితే, నర్సుదగ్గరికిపోయి, రిక్షావాడు వచ్చివున్నాడని ఆమెతో చెప్పు

'ఇదంతా నాకు తెలియదు. పనుంది పోవాలె' అంటూ పోబోతుంటే—"అమ్మాయి, అమ్మాయి ఇంకేమీ లేదు నూటపదకొండో నెంబరు రిక్షావాడువచ్చి కాచుకొని వున్నాడని చెప్పు సాయంత్రం షికారుపోవాలె, రా' అని అన్నది." అని బ్రతిమలాడినాడు

ఆమె విసుగుతో 'సరే' అని లోపలికిపోయి, పావుగంటకు గోడకాడికివచ్చి 'వాడు పైకం యివ్వాలె, తెచ్చినాడో? లేదో? కనుక్కోమంది' అన్నది రిక్షావాడు పరిగెత్తుకొంటూ నాదగ్గరికివచ్చి–'ఇవ్వాళ వస్తా నన్నట్టేను అయిదు రూపాయలు ముందివ్వండిసార్, ఆ

కోతిముండ వెళ్ళిపోతుందేమో ?' అని ఆత్రంతో అన్నాడు నర్సు ద్వారా, లేడీడాక్టరు పరిచయం చేసికొనితీరాలనే కుతూహలంతో నోటు తీసియిచ్చినా

రిక్షావాడు నోటు తీసుకొనిపోయి, ఆడదానిచేతి కిస్తూ—'మేము మళ్ళీ తొమ్మిదిగంటలకు వస్తాము. వాకిట్లోవుండు అప్పుడు నీకష్టానికి బాబు ఈనాంయిస్తాడు ' అన్నాడు

'సరే' అన్నది రిక్షావాడువచ్చి-

'భోజనానికి తమర్ని హోటలుకు తీసుకపోయేదా? సార్.'

'వద్దు ఒరే, నీవు బంగళాలోకి పోయి నర్సుతో మాట్లాడలేదేం?'

'సార్, సాయంత్రం ఆమెతో మాట్లాడినప్పుడు 'నీవు మళ్ళీ బంగళాలోకి రావద్దు మనం మళ్ళీ మాట్లాడితే, యింటివాళ్లు అనుమానించి, నన్ను రానివ్వరు. నేను పైకం తెమ్మంటే వస్తానన్నట్లు—రిక్షాపనిలేదుఅంటే, రావడానికి వీల్లేదు అన్నట్లు గుర్తుచెప్పింది' అన్నాడు.

'నేను హాస్టలుకుపోయి భోంచేసి, స్టేషనుదగ్గరికి వస్తా, నీవు అక్కడికిరా

'చిత్తం మీరు నాకష్టానికి సంతోషించాక, బారీ ఈనాం దయచెయ్యాలే ఇప్పుడు నాకూలి యిస్తే, రిక్షా చీటికట్టి వస్తాను లేకపోతే, రాత్రికి రిక్షా నాదగ్గర వుండనివ్వరు!' అన్నాడు నేను వాణ్ణినమ్మి వాడికూలి యివ్వకపోతే, నా అయిదురూపాయలనోటు, నర్సుపరిచయం పోతుందని పర్సుతీసి, దర్జాగా ముప్పాలా వాడిచేతిలోపెట్టినా. వాడు దణ్ణంపెట్టి—

'తమర్ని ఎగ్మూరు బస్సుష్టాండు దగ్గిర వదిలేసి, పోయి, చీటికట్టి వస్తా' అంటూ రిక్షా లాక్కొని వచ్చి, స్టేషనుదగ్గర దింపి 'సరిగా తొమ్మిదిగంటలకు రాండి' అని వెళ్ళిపోయినాడు

౪

నేను హాస్టలుకుపోయి, డ్రెస్సుమార్చుకోతలచా కాని, హాస్టలు కోతులు నావెంటబడితే, నాపెండ్లి, ఉద్యోగం పాడవుతుందని, భయపడి, ఏదైనా ఒక హోటలుకు వెళ్ళి రెండుమెతుకులు నోట్లో వేసుకోతలచినా. ఇంతలోకి బస్సు వచ్చింది. దాంట్లో యెక్కిపోయి, వాల్‌టేక్సురోడ్డు హోటలులో నాల్గుచపాతీలు, పెరుగన్నంతిని, తొమ్మిదిగంటలకు యెగ్మూరుస్టేషను దగ్గర బస్సుదిగినా రిక్షావాని జాడ లేదు ఒకవేళ, వాడు ఆబంగళాదగ్గర కాచుకొని వుంటాడని తలచి, బంగళాకాడికి వచ్చి, పహారాలాయిస్తూన్నాకాని, ఒక్కరూ కాన్పించలే.

ఆదారినపోవుకొత్తవారికి దార్లు చెప్పలేకను—టయం అడుగువారికి గంటలు చెప్పలేకను తంటాలుపడుతున్నా రిక్షవాడుకాని, తోటగాని ఆడదిగాని రాలేదు.

ఇంతలోకి, తెల్లటిచీరె గూడ కట్టు అమ్మాయి వస్తున్నది ఈ పిల్లనరుసుగా వుండవచ్చనుకొన్నా. ఆమె నాసమీపాన నిలచోకుండా పోతుంటే, నేను నవ్వుతూ—

'రిక్షావాడు కనిపించాడా?' అన్నా ఆమె ఒకకోరచూపు నామీద పారేసి, తనదారిన తాను పోయింది

'ఆంధ్రుణ్ణనయి నా తడాఖా' లో ఇంకేముంది ! ఆరురూపాయలతో నాపెండ్లి ఉద్యోగం ఆరు-మూడు అయిందనుకొన్నా, దొంగకు తేలుకుట్టినట్లు కేరళకన్యాన్వేషణ మానుకొని, హాస్టలుకు చేరుకొన్నా

కాని, అరవఅసెంబ్లీలో- ఆంధ్రస్పీకరుగారి ఇంగ్లాండుప్రయాణం ఆగిపోయిందని పత్రికల్లో చూచినమీదట, నావెనుకటికథ జ్ఞాపకంవచ్చి, ఇప్పుడు వ్రాసినా

బహుధాన్య

మ బహుధాన్యాబ్దము, శబ్దమాత్రమనిపింపన్ బోక, సానుగ్రహా
గ్రహతారల్, నిరవగ్రహంబుగ వెలుంగన్, నిండి వార్వాహముల్
ముహురానందసుధాప్రవాహలహరీపూరంబు వర్షింపఁగా
బహుధాన్యంబులతోఁ దెనుంగుఁబొలముల్ బంగారుపండించుతన్

—కవితాకలానిధి, బలిజేపల్లి లక్ష్మీకాంతకవి.